

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

V., Személynök-utca 25. szám.

Telefonszámok:

Szerkesztőség, kiadóhivatal és
könyvkiadóvállalat --- 95-28

Nyomda --- 98-70

A MAGYAR ZSIDÓSÁG POLITIKAI HETILAPJA.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztette 1886—1915

SZABOLCSI MIKSA.

Szerkeszti

DR. SZABOLCSI LAJOS.

Hirdetési osztály:

VII., Kertész-utca 16. szám.

Előfizetési feltételek:

Egész évre --- 200 korona

Fél évre --- 100 korona

Negyed évre --- 50 korona

Ami még a „zsidókérdésnél” is fontosabb.

E sorokat irván, még nem tudjuk, kit jelöl ki Magyarország kormányzója miniszterelnöknek s így a helyzetről való fejtegetéseinkben csupán azokra az adatokra és jelenségekre szorítkozhatunk, amelyek a válsággal kapcsolatosan fölmerültek. Az alkotmányos élet két tényezője: kormányzó és nemzetgyűlés lelkiismeretes buzgalommal s egymással való teljes egyetértésben keresi a kibontakozás utjait. Mi a válság magva, mért tornyosodtak ily magasra a bonyodalmak? A közvélemény nem lát tisztázottnak bizonyos kérdéseket és meg kell elégednie azzal a magyarázattal, amelyet szerepvivő politikusok adnak. A nyilatkozatok tengerében mindig ott uszkált a «zsidókérdés», amelyet a számra nézve kicsiny Friedrich-csoport tart fölszinen, de a többi pártok kormányosai is úgy kezelik az evezőket, hogy nagyobb hullámverés el ne nyelje a zsidókérdést. Hogy a zsidó ifjaknak a középiskolákba és az egyetemre való bebocsátásán vagy be nem bocsátásán kívül semmi más gondja-baja nincs a megcsönkült, kirábolt és elgyöngített országnak, ezt már közepes fajsúlyu politikusok sem mondják ilyen kiélezetten. Amikor a földult országot újjá kell építeni, az állványokon sürgő-forgó embereket aligha lehet igazolásra fölszólítani abból a szempontból, hogy ki melyik templomban dicséri istenét, ki magyarosított nevű, ki német vagy tót, — hanem boldogoknak kell lennünk, hogy annyi szorgos kéz adogatja a téglát és a habarcsot, hogy minél előbb legyen menedékünk a dühöngő elemek ellen. Igen, mindenki ráeszmélt az igazságra, amelyről sohasem lehet tartósan elterelni a figyelmet: itt az ország fölépítéséről, beteg testünk meggyógyításáról, sorvadó lelkünk fölfrissítéséről van szó.

Igy került hamarosan a válság előterébe az ország gazdasági állapota, így került a megoldást váró kérdések élére a mindennél nyomasztóbb pénzügyi

probléma. Annak az ötven politikusnak, aki Horthy Miklós elé járult, meg kellett mondania a véleményét arról a sorsdöntő kérdéstről, hogyan véli leggyorsabban, leghatékonyabban, legokosabban helyreállíthatónak Magyarország gazdasági rendjét. Mert gazdasági rend nélkül nincs társadalmi rend, ahogyan munka nélkül nincs élet. Nyilatkozni kellett keresztény nemzeti és kiscgazdapártinak, Friedrichistának és demokratának, az audienciára szólított szociáldemokratáknak és párthoz nem tartozó kiválóságoknak: mondják meg, mi a legégetőbb kérdése az államéletnek, mi a legfájóbb sebe elgyötört szervezetének, hova kell először segítőkéz, orvos és patikaszer, kikkel kell a bajt konzultálni, kikkel és hogyan meggyógyítani. Csupa olyan nagy, életbevágó dolog, amit mesterségesen előrenyomult részletkérdésekkel megkerülni ma — a szanálás tizenkettedik órájában — nem lehetséges. És, anélkül, hogy pontos információink lennének, merjük állítani, hogy a kihallgatott férfiak számottévő és tulnyomó, sőt megsemmisítő többsége elsősorban ama jelenségekre hívta föl a kormányzó figyelmét, amelyek a magyar nemzet gyorsütemű regenerálásával, talpraállításával, egy szóval gazdasági boldogulásával függenek össze.

Két nagyszabású esemény kapcsolódott bele az elmúlt napokban Magyarország jövő gazdasági életébe. Hivatalos párisi és budapesti jelentések szerint azok a pénzügyi tárgyalások, amelyek a francia Rotschild-ház és a Magyar Általános Hitelbank közt folytak, teljes megegyezésre és eredményre vezettek. A másik esemény az, hogy Berlinben Manovill Alfrédnek, a Mendelssohn-bankház magyar származású főnökének elnöklete alatt megalakult a német-magyar kereskedelmi kamara, amely magyar áruknak Németországba való exportálásával kíván foglalkozni és eddig hét német nagyvárosban állított kirendeltséget. Manovill és elnöktársai: Körösi Artur és Weisz Adolf

Az EGYENLŐSÉG: az öntudatos magyar zsidók lapja.

ittjártukban megjelentek a kormányzó főméltóságánál, aki megígérte, hogy támogatja törekvéseiket és elismerését fejezte ki a németországi magyaroknak. Francia és német tőke mozgósul tehát, hogy friss vért ömlesszen a magyar gazdasági élet eldugaszolt, tespedő ereibe. Hat évi kikapcsoltság után újra belekerül országunk a nagy nyugati gazdasági szervezetek érdekkörébe, a vállalkozás, a szellem, a pénz, a munka megkezdí életét teremtő titáni körforgását, gyáraink nyersanyagot kapnak, megmaradt értéinket busás haszonnal forgathatjuk meg a nemzetközi piacokon, külföldiek jönnek, hogy itt is elhelyezzék pénzfölöslegüket, amely mikor nekik kamatozik, minket is táplál, gyámolít.

Ezt a most szövődő nagyméretű munkát, a nyugattal való összekötő szálak bogozását a dilettantizmus szentségtörő ökle többé nem akadályozhatja meg a maga konok «nye pozvolim»-jával. Ahol világ sorsát intéző erők fonódnak össze, ott az ilyen makacskodás ugyanis csak gyerekes, mosolyt fakasztó erőlködésszámba megy. Azonkívül jól megjegyzendő: ahová a nagytőke beteszi a lábát, ott tökéletes rendet, a munkát biztosító minden föltételt megkövetel. Pillanatig sem kételkedünk benne, hogy ezeket a garanciákat a kormányzó és a nemzetgyűlés vállvett összeműködése megteremti és minden torzpeturbánkodással szemben föntartja. Az élet megy, siet, rohan és kérlelhetetlen azokkal szemben, akik száguldó utjában meg akarják állítani. Aki a zsidókérdést veti elé az ország gazdasági restaurációjának, az gáncsot vet a magyarság ujravirágzásának, az nem akar füstölgő kéményeket, robogó vonatokat látni, az — föltéve, hogy meggyőződéses antiszemita — a maga kis érzelmi ügye kedvéért egész nemzedék boldogságát veti kockára. A magyar zsidó minden istenadta tehetségével, szorgalmával, vállalkozó szellemével és kétkézi munkájával odaáll a malteros láda mellé, hogy a maga részét becsületesen elvégezze s ha a külföld azt fogja látni, hogy nem kapunk hajba idehaza az egymás származásán, hanem csak azt nézzük, ki mit dolgozik, ki mennyire ember és magyar, — akkor rágalmazhatnak bennünket kommunista zsványok, nemzetközi kalandorok és patkányok, egységes fronton törnek meg a hitvány aknamunka.

Hagyjanak dolgozni bennünket és higyjék el, hogy a komoly politikusoknak van igazuk. Mindennél előbbre való kérdés az, ami van, annál, ami nincs: a zsidókérdésnél az ország gazdasági ujjá-teremtése. Ebben a jelben várjuk a vajudó válság gyermekét, az új kormányt.

Önérzetes, szabadelvű magyar zsidó polgár és polgárnő a községi választásokon a nemzeti demokrata-párt jelöltjeire szavaz.

Itt egy cikkünket a cenzura törölte.

Numerus clausus.

Törvény híján egyelőre miniszteri rendeletek jelennek meg arról, hogy hány diákot szabad felvenni a közép- és a felsőiskolákba és kiket? Eddig három intézkedés történt ennek a kérdésnek részleges megoldására.

A középiskolába való felvételt vizsgálat letételéhez kötik. A vizsgálat írásbeli és szóbeli és a gyermekeknek az alapismeretekben való jártasságát van hivatva próbára tenni, felderíteni. Ez az első intézkedés. A második megállapítja, hogy a középiskolák növendéklétszámának csak huszonöt százaléka lehet zsidó vallású. A harmadik egy újabb rostálás fogantatását rendeli el és pedig a középiskolák negyedik osztálya után. Az ötödik osztályba a diákok selejtese fel nem bocsátható. A legfontosabb kérdés, az egyetemi felvételek kérdése, még nincsen rendezve. Haller István kultuszminiszter azonban erről is nyilatkozott. Ezt mondotta:

— A közép- és főiskolák új rendjéről szóló törvényjavaslatot még a nyári szünet beállta előtt a nemzetgyűlés elé kell terjeszteni, hogy ezt a kérdést az iskolai év megnyitása előtt rendezhessük. A javaslatban a numerus claususról olyan értelemben, mint ahogy azt a beavatatlanok hiszik, nincsen szó. Sajnos azonban, az ország mai viszonyai mellett a szükséglethez és a képességekhez mérten kénytelenek voltunk bizonyos korlátozásokat tenni. Azt hiszem egyébként, hogy az ország lakosságának minden rétege be fogja látni az intézkedés szükségességét.

Ha a törvényjavaslatot az a szellem fogja áthatni, amely a középiskolai felvételi vizsgálatot és a negyedik osztály után való rostálást rendelte el, nem tehetünk ellene kifogást. Bizonyos ugyan, hogy a társadalomnak minden téren a verseny legteljesebb szabadsága válik leginkább hasznára, bizonyos, hogy minden korlátozás, minden intézkedés, amely valamely tehetség érvényesülése elől elzárja az utat vagy azt csak meg is nehezíti, az összességnek kárára van, mégis, nem lehet komoly kifogásokat emelni az ellen, hogy a termelést legalább egyelőre, az átmenet esztendőire a diplomás-emberképzésben is korlátozni akarják.

A korlátozás azonban csak egyetlen szempontból történhetik. A képességek szempontjából. Ha azt jelenti a numerus clausus, hogy a jövőben tudományos pályára csak azokat bocsátják, akik arra hivatottak, akikben arra különös képesség van, akik tehetségesek, szorgalmasak, lelkesek és igyekezők, ha ezt jelenti, akkor mi ezt a numerus clausust szívesen üdvözljük. Ha azt jelenti a numerus clausus, hogy kevesebb diákot vesznek fel az iskolákba, hogy ezáltal a kiképzés gondosabb, figyelmesebb, alaposabb lehessen, ha azt jelenti, hogy a férgesét nem bocsátják át a négy-négy esztendő után megismételt rostálásokon, de aki tehetséges, aki rátermett, aki megfelel, az előtt semmiféle korlát nem zárja el az érvényesülés útját, ha azt jelenti, hogy a korlátozás éppen a tehetségesek érdekében történik, akiknek kimivelésél természetesen megnehezíti, sőt gyakran megakadályozza, hogy a tanítóknak sok lusta és ostoba diákkal is bajlódniuk kell, szóval, ha a korlátozás a jó diákok vagy még helyesebben: a tudományok, végeredményben pedig: a társadalom érdekében történik, ha alapja nem a vagyon, nem valamely felekezethez, osztályhoz, nemzetiséghez való

Mindennemű zsákokat ajánl
FREUD HENRIK zsákkereskedő, Budapest, V., Geza-utca 5.

tartozás, nem a rang, hanem a képesség, a tehetség, az akarat s a tudás, akkor ellene komoly kifogást emelni majdnem lehetetlen.

Ha nem tudunk annyi ügyvédet, tanárt, mérnököt, orvost kiképezni, amennyi kiképzésre jelentkezik, addig is, míg iskoláink befogadóképességét s a kiváló oktatók számát megfelelően növelhetjük, nem baj, ha korlátolt számban veszünk fel növendékeket. Ha a diplomás emberekben való termelés nagyobb annál, mint amely a magyar szükségletnek általában megfelel: csökkentjük. De ne a tehetségesek érvényesülésének a rovására! A csökkenés ne azt jelentse, hogy a renyhék, a lusták érvényesülnek a kvalifikáltakkal szemben, hanem kiválasztást jelentsen, a tehetségesek kiválasztását. Ettől a kiválasztástól mi zsidók nem félünk! Ez nekünk csak hasznunkra válhat és ha mindjárt a zsidó diákok közül is nem egyet tartana vissza attól, hogy lateiner pályára lépjen s szoritana az iparosmesterség s a kereskedés rendszerint sokkal jövedelmezőbb foglalkozási ágaira.

A rossz diákok kirekesztését örömmel látjuk. Semmi szükség rájuk, akár zsidók, akár keresztények. A mai nemzedéket, a háborús évfolyamokat ugyanis elég rosszul s hiányosan mivelték ki, legyenek a következők különbek!

Ha azonban a numerus clausus dolgában akár a törvény, akár a törvény végrehajtása nem a tehetség méltánylásának útját egyengetné, hanem bizonyos véletlenek: osztályhoz, párthoz, felekezethez való tartozás szerint töltené be a korlátolt kereteket, jó lesz nem megfélemlíteni arról, hogy a numerus claususnak is két oldala van. Nemcsak azokat sújtja, akiket kizár az érvényesülés lehetőségéből, de azokat is, akiket a kizártak elmaradt teljesítményeitől foszt. Ha a kizártak csoportja a tehetségtelenek csoportjával azonos, ezt a veszteséget könnyű elviselni. De jaj annak a társadalomnak, amely lehetséges emberek munkájától fosztja meg magát. Amit a belső, a gazdasági front összeomlásával a világháboruban elvesztettünk, csak fokozott és jobb termeléssel szerezhetjük vissza. A termelés javulásának egyik legfontosabb tényezője a tehetséges és képzett munkások számának növelése. A zsidóhitű tehetséges munkások kizárása az újjáteremtés nagy munkájából sokkal, de sokkal súlyosabb veszteséggel járna a magyar társadalomra, a magyar szellemi és gazdasági életre, mint azokra a zsidó diákokra, akiknek az érvényesülése elé Magyarországon akadályokat gördítenek.

Előfizetőinkhez!

Az Egyenlőség, tekintettel a nyomdai előállítás egyre fokozódó költségeire, kénytelen előfizetési árát július 1-től mérsékelten felemelni

140 koronáról 200 koronára.

Egyes szám ára tovább is öt korona.

Azokat az előfizetőinket, kik megtehetik, tisztelettel kérjük, hogy az **árkülönbséget** nekünk a mai számunkhoz mellékelt postautalványon beküldeni sziveskedjenek.

Nem indokolunk bővebben. Arról van szó, hogy az **Egyenlőség** a mai időkben, mikor minden oldalról üldözik, **hivatását tovább is zavartalanul teljesíthesse.**

Aki küzdelmünket megérti és méltányolja, az igyekezzék a július 1-i félev alkalmából **új előfizetőket** szerezni lapunknak.

1920 július 1.

Az Egyenlőség.

X X X X X X X

Irta: dr. Fábián Béla.

Vázsonyi bukott miniszter volt. Az utolsó királyi audienciáról jöttünk és utoljára állott meg az igazságügyminiszteri autó a demokrata pártkör előtt. A termek tömve voltak Vázsonyihoz jobban-rosszban hűséges demokrata-választókkal. Az emberek szünni nem akaró tapssal, éljenrivalgással ünnepték Vázsonyit és hiába intették a korifeusok csöndre, nyugalomra a hiveket, a tömeg hallani akarta a vezért.

Vázsonyi halkán beszélt, nyugodtan, talán kissé lemondóan: vezér a sikertelenül vívott harcok után. A küzdelmeiről beszélt, a «barátaival» vívott harcokról: hogy állott egész minisztersége alatt örökös an gardében a jobboldali és baloldali vakok és megveszettekkel, hogy akarta demokratikus reformok útján és a gonosz ösztönöket felszító kalandorok eltiprásával megmenteni az országot a rettenetes sorsától, melyet ő előre látott: a forradalomtól.

— Nem sikerült — és itt lemondólag intett a kezével. — Ugyilátszik, ez az ország arra van kárhözlatva, hogy itt a gonoszok és rosszfejek erőivel életrekeltesse a sötét állati indulatok, hogy ezeknek minden fajtája és minden formája szántsa véresre a magyar földet.

— És mégis van az én miniszterségemnek egy eredménye! — és itt ismét felcsillant a szeme és előttünk állott az új harcrakész keményöklű vezér, aki még nem vesztette el a jövő reménységeit. A hangja csupa melegség, ezt a szeretetet sugárzó színt a hangjában, ezt a családi érzést a múltban csak akkor éreztem, mikor a Déry-pör nagy diadala után a pártkörben arról beszélt, hogy ő Lukács legnagyobb bűnének nem a választási milliók elfogadását tartja, hanem a kis-zalatnai házat, azt a tényt, hogy pénzeknek szerzése végett el tudta adni a lakot, melyben szülei éltek, a kuriát, ahonnan az ő fényes karrierje kiindult.

— És mégis van az én miniszterségemnek egy eredménye! — csengett át a hangja az emberek lelkén. — Azon a napon, mikor ezen az országon végigszaladt a hír, hogy én a kisemberek származéka, minisztere lettem a királynak, hány és hány becsülétes dolgozó ember, hány gyermekeinek élő anya simogatta meg a kisfia fejét, nézett bizakodással a gyermeke szemébe:

— Igen fiam, még belőled is lehet miniszter...

— És ha ez lett volna az én miniszterségem egyedüli eredménye, hogy itt a miniszteri kinevezéseknél uralkodó osztályozás elve megtöretett, én nem sajnálom a harcokat, melyeket vívtam, ismét egy lépést tettünk előre a demokratikus haladás felé.

*

Itt 15 sort a cenzura törölt.

Árulója a magyar zsidóságnak, aki a községi választásokon nem jelenik meg és nem szavaz a nemzeti demokrata-párt jelöltjeire.

Itt egy cikkünket a cenzura törölte.

Major Gyula jubileuma.

Major Gyulának, az európaszerte ismertnevű zeneszerzőnek és zongoraművésznek hármás jubileuma lesz az idén ősszel. Ötven éve annak, hogy tízéves kis fiuként először szerepelt a hangverseny-pódiumon, mint előadó: zongoraművész, negyven esztendő előtt mutatták be első művét a Berzeviczy Albert elnöklete alatt álló Széchenyi-kör hangversenyén és az ősszel kerül először előadásra legújabb kompozíciója, amely a címlapján a századik opusz-számot viseli.

A jubileumot Major barátai, tisztelői és tanítványai több hangverseny rendezésével akarják megünnepelni, s ezeken a hangversenyeken előadnak azokat a műveket, amelyek Major tehetségét és tudását a legméltóbban reprezentálhatják. A tervet örömmel fogadjuk, Major mindenképpen érdemes ember, akit a külföld is, sőt a külföld fokozottabb mértékben méltányolt, mint szülőhazája. A jubileum rendező bizottságában — hir szerint — helyet foglal Váradi Antal, Bellovits Imre, Gobbi Alajos, Kohner báró, dr. Bánóczy József, Blau Lajos, Nagy dr.-né, Hevesi Simon, Barré Emil, dr. Falk Zsigmond és a magyar szellemi életnek még számos kitünősége.

Major Gyula több igen sikerült zsidó tárgyú művel gazdagította a zeneirodalmat. Ezek között első helyen állanak Zsidó vallásos énekek (op. 19.) című karművei, amelyekkel Kiss József Ünnepek c. verses kötetének több darabját költötte zenébe a komponista. Megzenésítette a XLVII. zsoltárt (op. 45., karra, zenekar és orgonakisérettel) és írt egy zsidó tárgyú szimfóniát is. Ennek a (IV-ik számú, fisz-moll) szimfóniának (op. 40) a megkomponálásához a szerzőnek a Dreyfus-affér adta az impulzust s az utolsó tétel, melyben a szerző a Tedeum! az Erős várunk nekünk az Isten! és a Smá Jiszroel! melódiáit szólaltatja meg műve főtémájával egyetemben, azt az alap gondolatot fejezi ki, hogy az emberszeretletben minden vallás hiveinek egyesülniök kell. Ez a szimfónia rendkívül nagy sikert aratott Németország legnagyobb városaiban és Londonban is, a legkiválóbb zeneesztétikusok meleg hangon írtak róla. Meg kell még emlékeznünk Major két zsidó tárgyú daláról is, az egyik *Devant les murailles de Jerusalem* (op. 69.) cím alatt jelent meg, de nem egyéb, mint Arany János *Az utolsó főpap* című költeményének a megzenésítése, a másik szövegét a zeneszerző írta, címe *Zion rózsája* (op. 85.)

Major Gyula a helyszínén (Bözödujfalun és környékén) összegyűjtötte az erdélyi szombatosok énekeit. Gyűjteménye néhány év előtt meg is jelent. Ezek a melódiák és a szombatosokkal való foglalkozás annyira hatottak Major képzelmére, hogy ez idő szerint egy Péchy Simonról, az erdélyi híres szombatos kancellárról szóló dalmű is foglalkoztatja a zeneszerzőt, amelynek már számos részletével el is készült. Major Péchy Simont tartja a szombatos énekek szerzőjének is.

Századik opusza egy zongorahármas lesz. e nemben ötödik műve, amely op. 74. számú szonátájának trióra való átdolgozása.

A jubilaris koncertek után Major Gyula Angliába utazik, ahol Wood több művének előadását vette programba s az angliait valószínűleg egy amerikai turné is követni fogja.

A mérgezett tüszurások.

A legutóbbi hetek óta mind gyakrabban jelentkeznek tisztek és polgáremberek rendőrségen, kórházakban, mentőknél és elpanaszolják, hogy titokzatos módon tüvel megszurták őket. A szurás helyén viszketegséget éreznek és a megszurt kéz nem egy esetben vörös lett és megdagadt. Ezeket a tüszurásokkal elkövetett merényleteket mind titokzatosabb körülmények kezdik körülvenni. Előbb azt rebesgették, hogy kommunisták követik el a merényleteket tisztek ellen, hogy eltegyék őket láb alól. Legutóbb már akadt egy vidéki lap, amelyik azt írta, hogy a pesti izraelita hitközség fogadott meg és pénzel embereket, hogy mérgezett tüffel ártalmatlanná tegyék nek tiszteket. A képtelen, hazug, aljas és gonosz szándéku vádoskodásra a pesti izraelita hitközség a következő nyilatkozatot adta ki a Magyar Híradó útján:

A Gyöngyösi Hírlap azt írja, hogy Budapesten tetten érték egy elegáns hölgyet, aki egy zászlóst mérgezett tüvel a villamoson megszurt. A hölgy vallomása szerint az izraelita hitközségtől nemcsak ő, de többen kaptak 30.000 koronát, hogy a tiszteket és katonákat mérgezett tüffel megszúrkálják. A Pesti Izraelita Hitközség elnöke, Székely Ferenc, rágalmazás miatt a sajtópert azonnal megindította.

A rendőrfőkapitányságon dr. Dorning Henrik rendőrfőtanácsos egy újságírónak a titokzatos tüszurásokról többek között a következőket mondotta:

— Jelentések vannak tüszurási esetekről, amelyek komolyságában azonban nem merek hinni. Inkább apró csirkefogásnak hiszem és nem tudom elképzelni, miért vetemedjenek az emberek ilyen nemtelen támadásra. Mi a magunk részéről a legkörültekintőbb nyomozást indítottuk meg. De úgy tudom, hogy a városparancsnokság védelmi osztálya is folytat nyomozást.

Horváth Antal rendőrtanácsos a bűnügyi-osztály sérülési csoportjának vezetője a tüszurásokról ezt mondotta:

— Talán tíz vagy tizenkét eset lett bejelentve a rendőrségnek és mi minden esetben lefolytattuk a nyomozást, azonban idáig eredmény nélkül. Mi magunk sem tudjuk, komoly-e a dolog, vagy pedig csinytevésről van-e szó, mindenesetre nyomozunk. Azt se tudjuk, hogy milyen tüvel szurhatják meg az embereket és nem lehetetlen az sem, hogy ártatlan poloskacsipésről van csupán szó, olyan csipésekről, aminek Budapesten nyáron nem ritkák és mert a viszketegség ragadós, nincs kizárva, hogy szuggeszciós dolog az egész.

Kérdést intéztek a Rókus-kórház sebészeti osztályának egyik orvosához, Diel Lajos tanársegédhez, aki kijelentette, hogy eddig tizennégyen jelentkeztek szurási sérülésekkel, de egyik esetben sem következett be komplikáció. Egy másik orvosprofesszor kijelentette, hogy a tüszurások nem egyebek, mint egynéhány éretlen csirkefogó gonosz játszódása.

Magyar zsidó katonák a világháboruban.

(Az Egyenlőség hadiarchivumának újabb adatai.)

31946. Weiss Oszkár, gyalog. a volt cs. és kir. 82. gy. e.-ben, az ojtózi szorosban elesett. — 31947. Glück Emil, hadnagy a volt cs. és kir. 64. gy. e.-ben, az olasz fronton elesett. — 31948. Süszer Viktor, hadnagy a volt cs. és kir. 64. gy. e.-ben, az orosz fronton 1914-ben elesett. — 31949. Dávid Oszkár, szakaszvezető a v. cs. és kir. 64. gy. e.-ben, Trebinje mellett elesett. Kitüntetései: bronz vitézségi érem, II. o. ezüst vitézségi érem, I. o. ezüst vitézségi érem. — 31950. Gerő László, hadnagy a 2. sz. hidászrezredben, Görz mellett 1917 jun. 2-án elesett. Kitüntetései: bronz vitézségi érem, II. o. ezüst vitézségi érem, I. o. ezüst vitézségi érem, Signum laudis. A halála előtt egy nappal soron kívül lett hadnagy. — 31951. Krausz Pál, a volt cs. és kir. 85. gy. e. önkéntese 1915 május 15-én vonult be, 1918 augusztusában mint rokkant szabadságoltatott. — Öccse: 31952. Krausz Sándor, a m. kir. 12 h. gy. e. honvédje a harctéren szerzett tüdőbajában 1916 júliusában meghalt. — 31953. Neufeld Dávid, 45 éves nagykanizsai lakos, a m. kir. 20. népf. gy. e. népfelkelője. 30 hónapot töltött a harctéren. — 31954. Deutschländer Sándor a volt cs. és kir. 12. gy. e. káplárja, 1914 augusztusában a Lublin körül vívott harcokban haslövést kapott, orosz fogságba esett és ott — szemtanuk állítása szerint — meghalt. — 31955. Bodnár Benámin, népfelkelő a m. kir. 1. h. gy. e.-nél, 17 hónapot töltött a harctéren, kétszer sebesült, rokkant. — 31956. Ehrendiener Gyula népf. tüzemester a 7. nehéz tarackezredben (Fehértemplom), 28 hónapot töltött a harctéren. — 31957. Klein Ferenc, hadnagy a volt cs. és kir. 101. gy. e.-ben, 1916 júniusától 1918 februárjáig, mint rohamszakaszparancsnok harcolt. Kitüntetései: bronz Signum Laudis, Károly csapatkereszt. — 31958. Drexler Béla, hadapródjelölt a m. kir. 1. h. gy. e.-ben. Kitüntetései: Károly csapatkereszt, II. o. ezüst vitézségi érem, I. o. ezüst vitézségi érem. — 31959. Pázmány Albert, a volt cs. és kir. 38. gy. e. főhadnagya, a szerb és a tirol fronton küzdött. Fivérei. — 31960. Pázmány Sándor, a m. kir. 29. h. gy. e. honvédje, az orosz harctéren 1915 június 9-én eltűnt. — 31961. Pázmány Pál a volt cs. és kir. 32., majd 63. gy. e. gyalogosa, megsebesült; rokkant. — 31962. Dr. Fekete Sándor ügyvéd, hadnagy a m. kir. 1. majd 22. h. gy. e.-ben. Kitüntetései: bronz Signum Laudis; II. o. ezüst vitézségi érem; I. o. ezüst vitézségi érem; Károly csapatkereszt; sebesülési érem. Megsántult. Rokkant. — Négy fivér: 31963. Weinberger Zsigmond kereskedő, gyalogos a volt cs. és kir. 44. gy. e.-ben, elesett 1914-ben Sabácnál, felesége s 3 árvája siratja. — 31964. Weinberger Géza (Keszthely), a volt cs. és kir. 48. gy. e. gyalogosa, elesett 1917 nov. Az ütközet után a fia: 31965. Weinberger László, gy. a volt cs. és kir. 48. gy. e.-ben temette el őt. Weinberger László két ízben sebesült. Weinberger Gézát felesége és 4 árvája gyászolja. — 31966. Weinberger Jenő, 40 éves népfelkelő a m. kir. 20. h. gy. e.-ben teljesített szolgálatot. — 31967. Weinberger Arthur, 44 éves számvivő altiszt a volt cs. és kir. 48. gy. e.-ben. — 31968. Kertész Gyula, hadnagy a m. kir. 29. h. gy. e.-ben. 1918 november 4-én olasz fogságba esett, ahonnan 1919 őszén szökött ki. Egyszer sebesült. Kitüntetései: bronz vitézségi érem, porosz hadi érem. — 31969. Moskovits Hermann (Ujpest), a m. kir. 10. népf. gy. e. népfelkelője, Przemysl kapitulációjakor orosz hadifogságba esett, amelyből 1918 júniusában szabadult, mint csererokkant. — 31970. Sonnenschein József, a volt cs. és kir. 32. gy. e. gyalogosa, négy év óta orosz hadifogságban sinylődik. — 31971. Sonnenschein Adolf, szakaszvezető a volt cs. és kir. 4. vonatzászlóainál, 50 éves koráig teljesített katonai

szolgálatot. — 31972. Fodor Miklós zászlós a m. kir. 11. h. gy. e.-ben, majd a 38. h. hadosztály távbeszélő osztagánál. Károly csapatkeresztje van. — 31973. Fleischer Gusztáv (Ujpest), a volt cs. és kir. 19. gy. e. gyalogosa négyszer sebesült. Rokkant. Kitüntetései: Károly csapatkereszt; bronz vitézségi érem; II. o. ezüst vitézségi érem. — 31974. Bokor Mihály (Ujpest), tüzemester a m. kir. 1. h. tábori tüzérezredben. 48 hónapot töltött a tűzvonalban. 1914-ben Valjevónál megsebesült. Kitüntetései: Károly csapatkereszt; sebesülési érem; bronz vitézségi érem; bronz vitézségi érem másodsor; II. o. ezüst vitézségi érem; I. o. ezüst vitézségi érem. — Perlsz Dániel vázsolyi (Zala m.) lakosnak öt fia volt katoná: 31975. Perlsz Dezső (szül. 1874), a m. kir. 19. h. gy. e. I. o. számvivő altisztje volt. — 31976. Perlsz Zoltán, gyalogos a volt cs. és kir. 48. gy. e.-ben, 1916 nyarán az orosz harctéren elesett. — 31977. Perlsz Sándor, méneskari tizedes, 1916 június 7-én az orosz harctéren elesett. — 31978. Perlsz Jenő, segédszolgálatot teljesített. — 31979. Perlsz Vilmos (szül. 1872), mint I. o. számvivő altiszt teljesített szolgálatot nemcsak a világháboruban, de a nemzeti hadseregben is csak 1920 februárjában szerelt le. — 31980. Dénes Pál hadnagy a m. kir. 29. h. gy. e.-ben. Kitüntetések: Károly csapatkereszt; bronz vitézségi érem; II. o. ezüst vitézségi érem. — 31981. Dr. Lebovits Miksa (Hódmezővásárhely), főhadnagy a m. kir. 20., majd a 70. h. tábori tarackezredben. Kitüntetései: Károly csapatkereszt; bronz vitézségi érem; II. o. ezüst vitézségi érem.

(Folytatjuk.)

Rákosi Jenő a legsürgősebb teendőkről.

A magyar kereskedelem, amely az utolsó évtizedek alatt amerikai lendülettel fejlődött és becsületet megfizetett szerzett a magyar névnek, most szintén állandó támadások központja. A sok méltatlan támadás után jóleső elégtételül szolgálhat a magyar kereskedőknek az a fenkölt néhány sor, amelyet Rákosi Jenő, a magyar nemzeti eszme legkiválóbb vezérharcosa írt múltkori cikkében a Budapesti Hirlapban.

Először — írja többek között a vezércikkében — állítsuk helyre az országot, a hitélet, szerezzük meg a megélhetés föltételeit, szervezzük meg existenciája gazdasági alapjait, a jogrendet, az élet- és vagyonbiztosságot, hogy akik már viseljük a ránk sózott megalázó béke szégyenét, legalább el tudjuk viselni a mindennapi élet terheit is. Ha egyszer ismét leszünk, ha egyszer ismét talpon állunk, akkor beszélhetünk egyebekről, reformokról, megrendszabályozásokról, amiről tesszik. Most minderre nem érünk rá. Értsétek meg, mert nem arról lehet szó, hogy a zsidó kereskedelmi monopóliumokból keresztény kereskedelmi monopóliumokat csináljunk; hanem arról, hogy ami aktív kereskedelmi erő még van, befogjuk «felekezeti és nemzetiségi különbség nélkül» a rettentő helyzet megrekedt szekérébe; most nem az lehet a gondunk, hogy arányosított vagy nem arányosított megoldással biztosítsuk a jövő keresztény Magyarországot, most az a feladat, hogy borzasztó elesettségéből feltámasszuk azt a Magyarországot, ami még megmaradt belőle. Hogy keresztény legyen, az az utánunk következő nemzedék gondja lesz. A miénk csak az, hogy legyen, hogy éljen, hogy végképp el ne merüljön az anyagi tönkben és az erkölcsi felbomlásban.

A magyar zsidó főiskolai hallgatók tizhónapos munkája.

Az elmúlt szörnyű hónapok legsúlyosabban a magyar főiskolák zsidóhitű hallgatóira neheztedek. Tanulmányaik folytatásában akadályozzák őket. Az egyetemek zsidó vallású hallgatói, akik nagyjából részben éveken keresztül a harctéren teljesített szolgálatukkal mutatták meg magyar hazájuk iránt való törhetetlen hűségüket és elszánt áldozatkészségüket, most kívül vannak a tudomány berkein. Az egyetemi tantermekbe, klinikákra, laboratóriumokba, rajztermekbe zsidóhitű magyar diák nem léphet be.

Tíz hónapja, hogy a rettenetes sors reászakadt a magyar zsidó egyetemi ifjakra, de a sors méltatlan csapása nem törte meg őket, ami a békés, nyugodt napokban nem következett be, most szinte órák alatt megtörtént, néhány lelkes diák kezdeményezésére és az egész magyar zsidó társadalom hathatós támogatásával megalakult a Zsidó Magyar Főiskolai Hallgatók Országos Szövetsége. Tíz hónapos eredményes munkálkodás után a szövetség megtartotta első rendes évi közgyűlését. Sok szép, nemes cselekedetről és magaalakította intézményről számolhatott be a közgyűlésnek a tisztikar, de nem jelenthette, ami minden zsidóvallású diák leghőbb óhaja, hogy sikerült a főiskolákba bebocsátást nyerni.

A szövetség közgyűlésén Székely Károly elnök számolt be a zsidó vallású hallgatóknak az egyetemokről való kizáratásáról.

Az egyetemen a beiratkozások során — ugymond az elnök — azzal a megokolással utasították vissza a zsidó hallgatókat, hogy a zsidó egyetemi ifjuság nem vesztett a világháboruban semmit. Erre konkrét statisztikai adatokkal fogjuk megadni a választ. Adataink szerint 1250 főiskolai hallgató akart beiratkozni az egyetemekre, közülük 1100-an teljesítettek katonai szolgálatot a világháború alatt. Hetvenöt százaléka ezeknek a hadviselteknek első vonalban szolgált, megsebesült és kitüntetésekkel kapott.

A közgyűlésen előterjesztett főtitkári jelentés részletesen beszámol azokról a fáradhatatlan egyetemi hallgatókról, akik a szövetséget megalakították. Amint a diákság egyesülete megalakult, deputációk keresték föl József főherceg akkori kormányzót, Friedrich Istvánt és Huszár Károlyt. Memorandumok egész sorozatában szállottak szembe azokkal a vádakkal, amelyekkel a zsidó ifjakat illették.

A Pesti Izraelita Hitközség a kezdet nehézségeivel küzdő szövetséget pénzzel segítette, a magyar zsidó társadalom pedig, amikor az Egyenlőség hasábjairól értesült a mozgalomról, olyan lelkesedéssel sietett támogatására, hogy a diákok munkája tovább folytatódhatott. Az egyetemekre való bejutás továbbra is lehetetlen maradt és ezért intenzívebbé tetik a belső, egyesületi életet. A tanulásban megakadályozott diákokat álláshoz, élelemhez és segélyhez juttatták. Huszonnyolc diáknak lakást szereztek.

Nem hanyagolta el a szövetség tagjainak továbbképzését sem. A zsidó kórház orvos-professzorai vendégül látták a szövetség tagjait előadásaikon, hittudományi és hittörténeti előadásokat is rendeztek. Ezekben Hevesi Simon dr., Kiss Arnold dr., Venatianer Lajos dr., Blau Lajos dr., Frisch Armin dr., Mezei Ernő dr., Rosenák Miksa dr., Schwarz Benjámín dr., Szabolcsi Lajos dr. és Weisz Miksa dr. tartottak előadásokat. Egy filozófiai, két műegyetemi, két angol és francia kurzust és vívótanfolyamot is tartottak, sikerült Chanukka-

ünnepélyt rendeztek, február 17-én pedig nagyszabású propaganda-koncertet tartottak a Vigadóban. A szövetség a külföldre távozott hallgatóknak is segítségére van.

Tíz hónap alatt ennyit dolgozott a szövetség és negyedmillió korona vagyonával a szövetség arra törekszik, hogy a magyar zsidó társadalom további segítségével hathatósabban támogathassa a főiskolákról kizárt hallgatókat.

Fábián Béla könyve.

Az orosz pokol.*)

Hányszor száguldtá végig elgyötört képzeletünk Szibéria sivatagját, a Japán-tenger partvidékét, ahol fogságba esett testvéreink tizezrei eszlendőkön át senyvedtek, testüket hitvány eleséggel, lelküket emésztő honvággyal táplálva. Ahogy itthonról láttuk, az embergyilkos hőmezőket, az összezsufolt fogolytáborokat, majd a rabláncáról hirtelen elszabadult orosz lélek megrázó, tragikus tébolyát: ebben a látomásunkban maga a Megmérhetetlen, a Fölfoghatatlan jelent meg nekünk és kuszálta véresre hánykódó lelkünket. Ez a legförtelmesebb emberi indulatok ciklonja, az önmagától ittasult Káin-vér iszonyu tánca, a minden tengereknél félelmetesebb tengernek: az emberi boszunak egekig csapdosó vérhulláma. Csak sejtettük, — fogalmunk nem volt róla.

Az a könyv, amelyet az imént tettem le, a gondolatoknak és érzéseknek vibráló láncszemeiből összepántoltan, élmények és kalandok tűzén-vasán át ragadja az olvasót a minden történelmi idők legirítóztatóbb zsarnokságának, a Dante poklán tulharsógó orosz pokolnak szédületes mélységeibe. Lihegő mellel, lázas orcával, lüktető, forró halántékkal követem Fábián Béla menekülésének részleteit, kényszerít, hogy vele menjek, vele üljek vonatra dobogó szívvel, velem reszkessek és reménykedjek, vele hallgassam végig szökevény hadifoglyok, orosz katonák, muzsikok, diáklányok, bolond rajongók és röhögő gyilkosok beszélgetését, hogy vele éljem és érezzem át mindazt, amit eddig csak a sovány képzelődés festett szájalmas fogyatékossgal elém. «Az orosz pokol»-nak, Fábián regényes emlékiratainak ez a szuggesztív hatása a legkülönb érték, — most is rezeg a tollam hegyén és sokáig nem lesz nyugtom tőle. Az írónak, aki a Kárpátok védelmében jutott fogságra és hurcoltatott végig az akkor még szent Oroszországon, hogy azután a végkép megörjített nyomorba, bünbe és minden földi szennybe taszított Szovjet-Oroszországon meneküljön hazafelé, az írónak tökéletes sikere van. Közelhozta, megismertette a forradalmak vulkánikus birodalmát, a «szabadság» rabházát, a shakespeare-i komor tragédiákat, — itt egy árlatlannak tetsző utcai jelenettel, ott egy homályos sarokban elsuttogott pár szóval varázsolja elénk az orosz népnek, ennek a mindig titokzatos embererdőnek vergődő lelkét, önkezelő feltépett testét.

— «Egy elnyomó helyett az elnyomók serege jött» — mondja a szerzőnek egy orosz diáklány. Ezt az igazságot mi később ismertük meg, akkor, amikor az orosz pokol halálos bacillusait a magyar nemzet ártatlan testébe is beoltották gyilkos kezek. Fábián Béla alkalmásint sok száz magyarozatát és megokolását hallotta odakint a bolsevizmus «szükségességének», másoktól a bolsevizmus emberpusztító, országrontó, erkölcsirtó munkájának. És a rengeteg nagyképu tudományos meghatározások, a

*) A Légrády Testvérek kiadása.

marxizmus örültjeinek, az ellenforradalom rajongóinak véleménymondásai közül az maradt meg a lelkében, amit attól a diáklánytól hallott. Egy elnyomó helyett az elnyomók serege, a cár helyett száz meg százezer «elvtárs». Mindaz, amit az író följegyzésre érdemesnek talált, mélyen bevilágít az orosz gondolkörbe, a földalatti tömegmozgalmakba, a lelkek aknáiba és ellenaknáiba, s a kép, amit Chabarovszktól Pétervárig a menekülő ember ideges nyugtalanságával, olykor merészen odavetett szinfoltjaival fest, sok-sok kötetes történelmi munka helyett beszél.

Fábián Béla az orosz katasztrófa láttára lett a bolsevizmusnak csontig és vérig meggyőződéses, halálos gyűlölője és megvetője. Szemtől-szembe nézett a «proletárboldogság» életre hívott intézményeivel, tanácsrendszerével, üvöltő vezérhiénáival, nagy és kis hóhéraival. A danse macabre elkábitotta őt is, mint minden érző embert, de tisztánlátását nem zavarta meg. Ur tudott maradni bomlott idegzetén és szánta az embert, aki véres sárba taposta az emberi lélek isteni szépségeit. A rémület mezején úgy szállott végig a lelke, mint a sas, aki a föld marakodó férgei elől riadtan szárnyal a magasba, az acélos kékségbe, közel a napsugárhoz. A bolsevista Oroszország egy új Hádesz, a modern technika vivmányaival felszerelve s aki meg tudja mutatni az utat, amelyen az elkárhozott lelkek szabadulhatnak, becsületes munkát végez. Fábián Béla rászolgált arra a diszre, amelynél többet ma, az embertelenségek századában nem adhatunk: ember, aki-ben él az Isten.

Molnár Jenő.

A magyar zsidóság a közgazdaságban.

Irta: kemenesmihályfai Deutsch Antal.

A következő években egyrészt az Olaszországgal való háború és az ennek hatása alatt összeomlott abszolutisztikus uralom, másrészt az egységes monarchia lényegével összeegyeztethető alkotmány létesítésére való haszontalan kísérletek következtében anyagi téren kevés történt. A háború megtépázta a pénzügyeket, meghiusította a jegybanknak már megkezdett készfizetését, nagy diszázsiót teremtett és bénítólag hatott a közgazdaságra. Az 1860—61. évi emlékezetes országgyűlési ülészaktól egészen 1867-ig, amikor a Poroszországgal való háború és a königráti vereség hatása alatt a dinasztia megbékélt a nemzettel és Magyarország újra hozzájutott állami önállóságához, semmi vagy csak nagyon kevés történt. A provizórium idején, amikor a hatalom egészen a katonaság kezén volt és az 1863-iki rettenetes szárazság nyomása alatt minden cselekvő erőnek meg kellett bálnia. Ennek ellenére is több iparvállalat létesült a 60-as évek első felében. Különösen nagy gőzmalmok alakultak, mint a Pannónia, a Budapesti, a Viktória és a Konkordia. Ezeken kívül nagyobb szeszfőzők és szeszfinomítók rendezkedtek be és pedig majdnem kizáróan zsidó vállalkozók és nagytőkések segítségével és vezetésével. A magyar liszt kiviteli képességének megteremtése, világhíre, Franciaország, Anglia, Németország és Brazília piacainak meghódítása ezeknek a férfiaknak nevéhez fűződik s ők voltak, akik a malomipart a tökéletesség legnagyobb fokára emelték és a magyar malomtechnikának az első helyet biztosították. Ha malomiparunk később visszafejlődött, a hiba nem ezeket a férfiakat terheli. Az ok az orosz, az ameri-

kai és a román konkurrenciának a nemzetközi piacon való előtérbe nyomulása és a védővámrendszer volt, amelyet Európa államai magukévé tettek és amelynek segítségével egymásután zárták el határaitkat szinte áthághatatlan sorompókkal.

Az abszolutisztikus kormányzat több vasutat is építtetett. Így megépítette a többi közt a tiszai vasutat, az alföld—fümei vasutat, kiszélesítette az osztrák államvasut hálózatát és szerződéssel biztosította a kassa—oderbergi vasut építését is. Le kell szögeznünk, hogy ezekben a vasuti építkezésekben zsidó tőkések és mérnökök is részt vettek és hogy az alföldi vasut terveit Herz építészeti tanácsos, az akkori idők legnévesebb vasutépítési szakembere készítette. A kassa—oderbergi vasut építési konzorciumának a többi közt a Deutsch Ignác fia, a Wahrmann Móric, a Györgyei Adolf, a Brüll Henrik fiai, a Kohner Henrik és fivére és a Müller Q. cégek is tagjai voltak.

A fővárosnak kereskedelmi empóriumává való fejlesztése érdekében a legnagyobb erőfeszítéseket tették. Sikerült is a pesti áru- és értéktőzsde felállítása s létesítésében a legnagyobb érdem Semler Frigyesé, Kern Jakabé, Wahrmann Móricé, Kunewalder Lipóté és Strasser Alajosé, akiknek működése a következő évtizedek közgazdaságára is jelentékeny hatással volt.

Ipari téren a következő történt:

Megalakult az Országos Iparegyesület nem kisebb emberrel, mint Eötvös József báróval az élén, aki az Első Magyar Iparbank alapításában is részt vett. Ezekben az alapításokban a zsidó kereskedőket Ullmann Móric és Károly képviselték. Abban az időben az ellentétek a keresztény és zsidó kereskedők között teljesen eltűntek vagy legalább is észrevehetetlenekké váltak. Milyen más volt a helyzet akkor, mint a megelőző évszázadokban, amikor Marczali szerint a pesti kereskedők testülete folyamodott, hogy zsidót egyáltalában ne fogadjanak be a testületbe, a pozsonyi kereskedők pedig az országos választmányhoz intézett emlékiratukban kifejtették, hogy a valódi kereskedő üzleti szellemét nem szabad összezavarni a zsidók elvetemült üzelmivel s «szem előtt tartandó, hogy a valódi kereskedő vállalataiban nemcsak nyereségre, hanem becsületre is törekszik, továbbá, hogy a zsidóság a bérleteknél mindig a legtöbbet igéri és mindennek az árát lenyomja».

A teljes elnyomatás alatt jogfosztottan dolgozó zsidó kereskedőknek és iparosoknak Vargha Gyula dr. volt államtitkár állított szép emléket. Ezeket írta róluk:

«Nem is nélkülözhetette volna őket hazánk közgazdasága. Az akkori nehéz viszonyok között szükség volt arra a szívós, ügyes, leleményes fajra, amely akkor még idegen volt ugyan, de idő multával jórészt összeforrt a nemzettel. Abban a gazdasági újjászülésben, amelyet Széchenyi lángesze indított meg, nem csekély szerepe volt a zsidóságnak, amely mindinkább kezdte elfoglalni a régi, többnyire német származású városi polgárság helyét.»

Ezt a megállapítást azzal kell még kiegészítenünk, hogy a zsidók tevékenységüket nem akarták a kereskedelemre és pénzforgalomra korlátozni. Amint lehetett, érdeklődéssel és szeretettel fordultak a mezőgazdaság felé is, előbb mint földbérlok, később mint földbirtokosok. S itt is vetélkedtek a föld észszerű kihasználása és az állattenyésztés terén a legjobb gazdákkal. Emlékeztetünk a Svábokra, a Lédererekre, a Steinfeldekre, a Bischitzekre, az okányi Schwarczokra, a Wertheimer, Rosenfeld, Grosz és Kiss családokra, amelyek valósággal minta-gazdasá-

HIREK

gokat rendeztek be. A hatvanas évek elején az Esterházy-latifundiumokat bérbeadták. A kaposvári és ozorai uradalmak, a Freystädtlerék, Bischitzek és Strasserek kezébe kerültek. Megeshetett, hogy a földbirtokosok vagy bérlők itt-ott rablógazdaságot folytattak, de a zsidó mezőgazdák tulnyomó többsége kitűnő és belterjes munkát végzett. Rendkívül fejlesztették az állattenyésztést, gépeket hozattak, bevezették a mélyszántást és megferemtették a mezőgazdasági ipart.

Tudjuk, hogy sokan nem jó szemmel nézik a zsidók földbirtokszerzését, de még ezek sem vonhatják kétségbe, hogy a magyar mezőgazdaságnak az ő munkájukból csak haszna volt.

Mátyás király óta Magyarország legjelentékenyebb korszaka az, amely 1867-ben kezdődött és I. Ferenc József király halálával végződött. Vannak, akik ezt határozottan kétségbevonják és álláspontjuk igazolására rámutatnak a hibákra, a mulasztásokra és a nemzeti követelésekért való súlyos harcokra, de a tárgyilagos történetírásnak mégis meg kell majd állapítania, hogy Magyarországnak az európai országok között évszázadok óta nem jutott hasonlóan jelentékeny szerep és hogy anyagi fejlődése ezekben az évtizedekben óriási arányokat öltött. Ez a meggyőződésünk s ettől semmi körülmények között sem lágitunk. A mi szemünkben az igazi és ideális megismerésből fakadó liberalizmus az állami és kormányzó politika egyetlen igazi és lehetséges vezető gondolata, hisz a magyar nemzet legnagyobb fia: Deák Ferenc, Eötvös József, Andrássy Gyula, Csergery Antal, Lónyay Menyhért, Ghiczy Kálmán, Tisza Kálmán és Irányi Dániel, mind ennek a politikának voltak hívei. A népek boldogságának és jólétének legbiztosabb alapja az a lehetőség, hogy minden produktív erő a származásra, nyelvre és hitre való tekintet nélkül szabadon érvényesülhessen. Ez volt Deák Ferenc koncepciója.

(Folytatjuk.)

Izr. Istentiszteletek. A pesti izr. hitközség templomaiban az istentiszteletek a következő időben tartatnak meg:

	Dohány-u. templom	Rombach-u. Aréna-ut 55. Páva-u. 39.
Péntek esti istentisztelet	1/48 órakor	1/48 órakor
Szombat reggeli istentisztelet	7	7
Szombat délelőtti istentisztelet	1/2 10	9
Szombat délutáni istentisztelet	6	6
Szombat esti istentisztelet	1/4 10	1/4 10
Hétköznapi reggeli istentisztelet	7	7
Hétköznapi esti istentisztelet	1/2 8	8

A pesti izr. hitközség rabbisága.

Fényképezőgépeket állandóan vesz, elad, cserél

Fotóantikoár, Budapest, Rákóczi-ut 64. (az udvarban).
Telefon: "József" 111-37.

Brilliánsokat, aranyat, gyöngyöket, ezüstöt, régiségeket magas napi árban vesz Schwarcz ékszerüzlete, Bpest, IV., Múzeum-körut 21.

Gräf és Stift teher- és luxus-automobilokat

szállít vezérképviselése

HIRSCH HUGÓ, BUDAPEST

VI., Liszt Ferenc-tér 3. Telefon 149-62.

Mindennemű autókellékek és alkatrészek raktáron.

— **Adat.** A kereskedelmet úgy a csonka Magyarországon, mint megszállott részein elzsidósodottnak tartják. E címen némelyek el akarják viltatni magyar érzelmeit s azt vágják a szemébe, hogy neki ubi bene ibi patria. Tévedés. A megszállott magyar részek kereskedője is magyarnak vallja magát s abban a nemzeti diasporában, melybe a veszített háboru belekényszerítette, épügy képviselője maradt a magyar nemzeti eszmének, mint volt akkor, amikor Szent István koronájának ragyogását nem zárta el szeme elől idegen hatalom. Bizonyosága ennek a temesvári kereskedők esete. Rájuk parancsoltak, hogy régi magyar céglábláikat román feliratokkal cseréljék föl. Nem nyugodtak bele. Összefogva és szívósan addig agitáltak ellene, míg most az angol misszió rendelkezésére az elrománosított cégláblák helyében és helyett ismét a magyar betűseket használhatják. Idegen zsarnokság alatt is az elzsidósodott kereskedelem így válik a magyar gondolat és nemzeti eszme hirdetőjévé. A csonkítatlan Magyarországnak többet használ ezzel, mint a fajelmélettel.

— **A pesti chevra kadisa** július 11-én, vasárnap délelőtt tartja Laudon-utca 3. szám alatti székházában rendes évi közgyűlését. Tárgysora ez: 1. Az 1918—1919. évekre vonatkozó jelentés előterjesztése. 2. Az 1920. évi költségvetés tárgyalása. 3. A számvizsgáló-bizottság jelentése. 4. Az 1920. évi számvizsgáló-bizottság választása. A zárószámadás szerint az 1919. évi kiadások 3,599.724 koronára rugtak, a bevételek pedig 602.772 koronával kevesebbre. A kiadásokból 526.804 koronát az aggok házára, 680.951 koronát a szeretetházra, 171.729 koronát szegénygyámolításra és 374.000 koronát a zsidó kórház támogatására fordítottak. Eszerint — az ingyentemetéseket ide nem számítva — az összes kiadásoknak közel fele fogyott el tisztán jótékony célokra. A folyó 1920. évi szükségleteket, a múlt éveket bőségesen meghaladó összeggel, 6.804.000 koronával irányozták elő, ami oly nagy összeg, hogy belőle 689.200 korona fedezhetetlennek mutatkozik. Az aggok háza kiadását 920.000, a szeretetházé 950.000, a szegénygyámolítást 275.000, a kórház támogatási szükségletet 500.000 koronával irányozták elő. A bevételi előirányzat emelkedése a sirápolási díjaknál és a Szeretetház-kórház bevételénél a legnagyobb. Maga a két tétel mintegy harmadfél-millió korona bevételt, illetőleg közel két millió korona bevételi többletet jelent.

— **A Pesti Izraelita Hitközség Fiárvaháza.** Június 30-án tartotta meg a fiárvaház vezérő bizottsága és női választmánya özv. Kohner Agostonné urnó elnöklete alatt együttes évzáró ülését a tagok élénk részvétele mellett. Elnöknek az elhunyt bizottsági tagokról való megemlékezése után Kabos Géza ügyvezető titkár terjesztette elő az árvaház 1918. és 1919. évi működéséről szóló jelentést, mely szomorú képét mutatja annak a válságos helyzetnek, melybe a háboru és a forradalmak, de különösen a bolsevizmus szörnyű korszaka sodorták az árvaházakat. Az előljáróság a sok pusztítás folytán kénytelen volt a növendék-létszámot a felére leszállítani, illetve több mint száz, egyébként még gyámolításra utalt árvát az intézetből kinevezni. Az alsóterényi Auer Róbert pénztári előljáró által beterjesztett számadások szerint — dacára az amerikai és a hollandi segélyakció nagymérvű és eléggé nem méltányolható támogatásának — az 1918—19. évek 615.272.53 korona deficittel zárultak. Az 1920. évi költségvetés tárgyalása során az előljáró-

ság az előző évinél még kritikussabb helyzetről volt kénytelen előterjesztést tenni. A másfél millió koronát tevő szükségletekkel szemben mindössze 250.000 korona jövedelem áll rendelkezésére az árvaháznak, melyre ekként egymillió koronánál nagyobb deficit terhe fog nehezedni. Mindazonáltal bizva a nemeszívű emberbarátok áldozatkészségében, az előjáróság az összes férőhelyek betöltését és ehhez képest további 19 árva — köztük 9 hadiárva — felvételét hozta javaslatba. Elhatározták, hogy az árvaházat a nyárra az intézetnek Tahitótfalun levő telepére helyezik ki, ahol a Magyar Zsidó Kultur Otthon kérelmére még további 25 gyermeknek is helyet adnak, egyidejűleg pedig az intézet faszori épületét a nyári szünetre a kulturegyesületnek napközi otthon céljaira átengedte.

— **Stiller Bertalan dr. ünneplése.** A pesti hitközség és izr. kórházának volt igazgatóját, Stiller Bertalan dr. egyetemi tanárt ünnepelték e héten az intézet kórházában. Mellszobrát leplezték le, melyet Telcs Ede mester készített. Az ünnepségen a híres belgyógyász volt tanítványai, hozzátartozói, a pesti hitközség előjárósága és az intézet orvosi kara jelent meg. A szobrot a hitközség elnöke, Székely Ferenc udvari tanácsos mélyen járó beszéd kíséretében adta át a kórház vezetőségének. Utána a jelenlegi igazgató-főorvos Benedikt Henrik méltatta nagy elődjének az ország határain túl is nagyra tartott érdemeit. A volt tanítványok nevében Rosenack Miksa dr. beszélt lendülettel, végül pedig a család nevében Grosz Gyula dr. egyetemi tanár köszönte meg a méltatást, a család és a Badenben üdülő agg professzor helyett.

— **Az óbudai hitközség közgyűlése.** Az óbudai izr. hitközség június 20-án szokatlanul nagy érdeklődés mellett tartotta meg rendes évi közgyűlését. A hitközségi elnök távollétében Gyenes Ede előjáró nyitotta meg a közgyűlést, markáns szavakkal domborítván ki az igazgatás jelenlegi nehézségeit. Előterjesztette a zárszámadást, melyből kitűnik, hogy az 1919. évben a hitközségnek 216.034 korona 41 fillér bevétele és 200.347 korona 21 fillér kiadása volt. Schreiber Ignác dr. főrabbi, iskolaszéki elnök ismertette a felállítandó zsidó elemi iskola ügyét és nagyhatású beszédben buzdította a híveket a fölülte fontos és becses intézmény támogatására. Székely Salamon hitközségi elnök jelentésében rámutat a szükségletek nagyarányú fokozódására. Hálás köszönettel emlékezett meg a hitközségi tagok lelkes áldozatkészségéről, amellyel a pénzügyi egyensúlyt fenntarthatták. Az elnök megemlékezett a kommun-korszaknak a hitközség beléletére gyakorolt káros hatásairól. A hitközség 7937 koronát osztott ki jótékony célra és 105 zsidó családnak juttatott fűtő- és világítóanyagot, valamint élelmiszereket. A közgyűlés a jelentést elismeréssel vette tudomásul és a képviselőtestületnek megadta a felmentvényt.

— **Az óbudai chevra kadisa június 27-én tartotta évi rendes közgyűlését.** Megnyitó beszédében az elnök rámutatván arra, hogy az intézmény évszázados múltjában hazafias magatartásával mindig kitűnt, hangsúlyozta, hogy a közelmúlt szenvedései meggyökeresedett érzelmeiben megtántorítani nem tudják. A bevétel az áthozott 42.062 koronás egyenlegen kívül 131.814 koronát, a kiadás pedig 117.549 koronát tett ki. Mint a jövő teendőjét emelte ki, hogy az új temetőterület átadása után megfelelő szertartási épületet kell emelni s hogy a vezetőség célja a hajdani zsidó-kórház és aggok házának új életre keltése. A közgyűlés az évi jelentést és zárószámadást egyhangulag fogadta el s a fölmentvényeket megadta.

— **Huszezerkoronás alapítvány.** Herz Viktor budapesti gyáros a Magyar Tudományos Akadémia II. osztályánál 20.000 koronás alapítványt létesített. 2000 koronányi kétévi kamatai valamely szociálpolitikai kérdés megoldásának jutalmazására tűzendők ki. Ha a valutaviszonyok folytán a kétévi kamat 2000 koronát nem tesz ki, a hiányt az alapító pótolja.

— **A június 24-iki ellenforradalmárok védője.** Baracs Marcell dr., a budapesti ügyvédi kamara helyettes elnöke, aki a proletárdiktatura véstörvényesége előtt nagy önfeláldozással és félelmet nem ismerő bátorsággal védte a forradalmi tisztet, a múlt évi június 24-én kitört ellenforradalom dicső emlékezetének följuttatására a Ludovikában rendezett ünnepélyre hivatalos volt, ahol mint az Ü. L. írja, kitüntető figyelemben és nagy tiszteletben részesítették. Ugyancsak Baracs Marcell dr. önfeláldozó védői működéséről szólott a június hó 27-iki kamarai közgyűlésen tartott megnyitó beszédében Pap József dr., kamarai elnök is, mondván, más védők érdemeinek méltatása után, hogy amit Baracs Marcell az ellenforradalmár tisztet védelme és a halálra ítélték életének megmentése érdekében tett, az az önfeláldozó tetteknek egész sorozatát jelenti.

— **Egy amerikai levélből.** Egy Clevelandban élő zsidóhitű orvos hosszabb levelet írt Budapesten élő barátjának, Simkó Leó dr. orvosnak. E levél egy-két része szélesebb köröket is érdekel, mert az idegenbe szakadt magyar zsidó gondolkodásának a képét adja. „Évek óta az a remény élt bennem, — írja a Clevelandba került zsidóhitű orvos budapesti barátjának, — hogy hazamenjek s családom körében s az általam annyira szeretett Budapesten éljek... Mindenáron hazakartam menni, dacára annak, hogy itt sok szeretet, a jó barátoknak egész serege vesz körül s egy jól meg-alapozott s jó jövőt ígérő praxis. Hajlandó voltam mindezt feláldozni, tudva azt is, hogy a válás fájdalmas lesz s hogy otthon bizonytalanság vár reám. Ma már határoztam. Itt maradok s amerikai polgár leszek... Azt is hittem pedig, hogy még én is hozzájárulhatok valamivel egy új Magyarország kiépítéséhez. Ez utóbbi érdekében még, hiszem, innen is teljesíthetek szolgálatot... Az amerikai magyar zsidók hazaszeretete fényesen nyilvánult meg az utóbbi évek folyamán. Az amerikai szövetség fenntartása nagyrésztben a zsidók érdeme. Az elmúlt évben a szövetség tevékeny működést fejtett ki Magyarország érdekében. A gyermekek érdekében folyó jelen mozgalomban aránytalanul nagyobb összeggel veszik ki részüket a zsidók, mint mások.

Itt 5 sort a cenzura törölt.

Az utolsó 8 hónap alatt semmit sem tettem félre. Részben egyéni, részben általános segílyre fordítottam minden jövedelmemet s egy részét megtakarított pénzemnek is... Igy ír a clevelandi magyarok közé szakadt zsidóhitű magyar orvos levele további részében is.

Itt 3 sort a cenzura törölt.

— **Próbaszónoklat.** Silberfeld Jakab dr., a békéscsabai hitközség nagy tudású rabbija, f. hó 2-án a péntek esti és 3-án, a szombat délelőtti istentiszteleten, mint körzeti rabbiállásra pályázó, igen sikerült két beszédben mutatta be szónoki képességét.

— **Palesztina.** A Temps közlése szerint a török kormány a békejavaslatokra az antántnak adott válaszában többek közt Palesztina függetlenségét is elismerte. Egy másik távirat Kairóból azt jelenti, hogy sir Herbert Samuel angol főmegbízott megérkezett Jeruzsálembe s mint a jó közbiztonsági szolgálat eredményét emeli ki, hogy a lakosság nem tüntetett.

— **Barmicvah-alapítvány.** A ceglédi izr. hitközség egyik tekintélyes tagja, Révész Manó, Béla nevű fiának Barmicvah-avatásakor kétezer koronás alapítványt tett, hogy annak kamataiból évenként támogassanak egy szegénysorsu fiut Barmicvah-jának napján. Révész Béla Barmicvahja különösen ünnepélyes volt. Az istentiszteleten közreműködött Grünwald Sámuel, a páva-utcai templom népszerű főkántora, aki azelőtt Cegléden tevékenykedett. Az ünnepély alkalmából Révész Jenőné, a szerencsétlenül járt Rechtschaffen abonyi templomszolga hátramaradottjai javára ezerkétszáz koronát gyűjtött.

— **Menekültek gyámolítói.** Azok a szerencsétlen honfitársaink, akiket a szerbek a megszállott Bácskából elűznek, meleg szeretettel és hűséges hálával beszélnek két zsidó családról, akik a magyar földre érkező menekülteket szives barátsággal és támogatással fogadják. A Bajáról jövő menekültek a demarkációs vonal mentén fekvő magyar faluban mind élvezték a Gréczer és Visztreich család jóékonny támogatását. Minden magyar ember, akit elűdöztek otthonából és a falun keresztül érkezett, felekezeti különbség nélkül élvezte a két zsidó család támogatását.

— **A Patronázs gyűlése.** Az Országos Izraelita Patronázs Egyesület választmánya hadiárva bizottsága július 8-án délután öt órakor a pesti izr. hitközség épületében Székely Ferenc elnök vezetése alatt együttes ülést tartott.

— **Hymen.** Schwarz Lajos, a Schwarz Jakab és Fiai cég belfagya és Feuerstein Mancsi június hó 27-én tartották meg esküvőjüket.

Schück Dávid rabbi, Schück Manó szikszói főrabbi fia eljegyezte Strausz Helénkét, Strausz Adolf püspökladányi főrabbi leányát. (Minden külön értesítés helyett.)

Kalmár Lajos, a Kalmár Testvérek cég belfagya eljegyezte Alt Rezsinkét. (Minden külön értesítés helyett.)

Róna Ilonka Nagykanizsa és Róna Gyula dr. ügyvéd Budapest, jegyesek.

— **Felvételi vizsgát** kell tenni minden tanulónak, ki a gimnázium első osztályába akar kerülni. Az OMIKE Kulturotthona ügyvezető irodája (VIII., Rákóczi-ut 17.) készséggel közvetít, különösen vidékre, képzett korrepetitorokat a kis gimnazista jelöltek előkészítésére, kik magasabb osztályokra is előkészítenek.

— **Szünidei hitoktatás és barmicvah-tanfolyam** a Budapesti Talmud-Egylet héber iskolájában július 15-én kezdődik. Beiratás július 5-étől az egylet titkári hivatalában VI. Vasvári Pál-utca 5.

— **A pápai ébredők vezére — kommunista.** Pár héttel ezelőtt a pápai református főgimnázium egyik tanárát, dr. Lakos Bélát kommunista izgatás vádjai miatt letartóztatták. Lakos szélsőségekben mozgó ember volt, a Károlyi-uralom idején szociáldemokratának, a diktatura alatt kommunistának mondotta magát, a rémuralom bukása után a keresztény szocialista-pártba lépett és megalakította Pápán az Ébredő Magyarok Egyesületét.

— **Fölhívás.** A románok múlt nyáron Rákoskereszturra történt bevonulásukkor elfogták Láng Imre huszonkét éves ifjút, mert katonaruha volt rajta, Tizenegy hónap óta semmi hír róla. Aki tud valamit róla, küldje el értesítését az Egyenlőséghez.

— **Alapítvány.** Weisz Miksa és neje székesfehérvári lakosok fiuk emlékére a székesfehérvári főreáliskola tanulói javára 2000 koronás alapítványt létesítettek.

— **Évzáró-ünnepély.** A kőbányai Jehuda Halévi-kör alsó szakosztálya június 29-én tartotta meg évzáró-ünnepélyét. A látogatott ünnepségen Lieberman Manó rabbi, Elbert Ilonka, Hillinger Margit, Csillag Endre, Freud Ferenc, Gábori György, Spitz Andor és Erdélyi Mihály működtek közre.

— **A botbüntetés,** melyet csak a közvetítőkereskedelem árdrágításának megfékezésére szavaztak meg a nemzetgyűlésen, arra készítette az ipartestületek orsz. szövetségének elnökét, Pálffy Dánielt, aki a nemzeti keresztény egyesülés pártjának képviselőtagja, hogy a pártból való kilépését a pártnak bejelentse.

— **Halálozás.** Grünbaum Mór komjári, biharmegyei tekintélyes kereskedő, 58 éves korában, boldog házasságának 34-ik évében hosszú szenvedés után meghalt. Halálát öt gyermeke és kiterjedt rokonság gyászolja. Debrecenben temették el nagy részvét mellett.

Szemes Sándor dr., Jásznagykunszolnokmegyei tb. főorvosa, Kenderes nagyközségnek 32 éven át volt megyeszerte tisztelt orvosa, Budapesten meghalt. Nemcsak jó orvos, de igazi emberbarát volt. Folyó hó 1-én temették a rákoskereszturi temetőben, ahol Adler Illés dr. rabbi bucsuztatta megkapóan.

Deutsch Adolf hordógyáros, a sátoraljaujhelyi aut. orth. hitközség templomának 18 éven át volt gondnoka, június 24-én hosszas szenvedés után meghalt. Az elhunytat a templom udvaráról óriási részvét mellett kísérték utolsó útjára.

— **Haláleset.** Goldberger Farkas, a dévaványai hitközség metszője, meghalt. Özvegye és hat apró gyermeke nagy nyomorban maradt vissza. A szerencsétlen család céljaira jószívű adományokat elfogad az Egyenlőség kiadóhivatala.

A zsidók találták fel a betűvetést.

(Részlet «A sémi faj kulturértéke» című nagy tanulmányból.)

Irta: Venetianer Lajos dr.

A Szentírásról s annak kulturhatásáról nem kell sok szót vesztegetnünk; mindenki tudja, hogy nemcsak a zsidó Biblia, de az Újtestamentum is teljesen sémi gondolatvilág kifejezője s mindenki tudja, hogy kétezer esztendő óta miként hatoltak be a Szentírás révén az emberiség legszélesebb köreibe a hit és erkölcs, az igazság és szeretet sémi agyakban és szivekben fakadt tanításai.

De a betűvetés dolgában a szakkörök nagyon szűkre mért társaságán kívüli művelt közönség minden tájékozódás nélkül szükölködik. Tudja, hogy arab jegyekkel számolunk, latin betűkkel olvasunk, de tovább nem kutatja, nem is érdekli. Hát a latinok honnan vették? Természetesen a hellénektől. És a hellének? Legközelebbi szomszédjaiktól, a velük közvetlen érintkezésben élt föniciaiaktól. A föniciaiakkal már palesztinai területen vagyunk, s a művelt gondolkodás minden ellentmondás nélkül már eddig is befogadta ismereteinek tárházába a tudatot, melynek kételyeit teljesen kizárja a népek története s az írásjegyek fejlődésének szembeötlő jellege, hogy a mi mai napon alkalmazott betűink nem egyebek, mint a történeti fejlődés útján jelen formájukra kialakult föniciai írásjegyek.

Am hogyan jutottak a föniciaiak az emberi értelem egyik legcsodásabb alkotásához, a gondolat otyatén levajzolásához, mely a gondolat közvetítésé-

Brilliánst, platinát, aranyat horribilis áron vesz
Polgár, VI., Teréz-körút 2.

ben, kétségtelen tolmácsolásában megszüntet minden tér- és időbeli távolságot? Más népektől vették-e át, vagy saját faji ösztönük ereje fakasztotta belőlük az emberiség áldására a megismerést, hogy a beszéd meghatározott számú hangokból áll s minden hang beszédes képben ábrázolható? Az asszír ékirásból formálták-e a maguk betűit vagy az egyiptomi képirásból? Vagy talán a mykene-krétai írásjegyeket alakították át saját céljaikra? A tudomány sokat foglalkozott e kérdésekkel, míg végül arra a megállapodásra jutott, hogy amit föníciai írásnak nevezünk, azt a föníciaiak is átvették a Kanaánba beköltözött honfoglaló héberektől, akik a mai betűírás ősi formáinak a feltalálói voltak.

Persze nem az egész nép találta fel, hanem bizonyára csak egy kiválóan megvilágosodott elme és ha szabad nem nagyon biztos feltevések sáncaival körülvett mezőre elkalandozni, úgy a kiválóan megvilágosodott elmét megtalálhatjuk Mózesben, kinek korában Egyiptomban már régóta használatban volt a szövevényes képirás mellett az egyszerű s mindenki részére hozzáférhető betűírás is. Mózes tehát ismerhette a betű fogalmát, a hangok rajzolásának gondolatát, s alkotott az egyiptomi jelektől teljesen elütő saját népnevelő céljainak megfelelő olyan hangképeket, melyekhez közvetlen fejlődési kapcsolatban fűződnek a mi latin betűnk.

S amikor e kérdésnél féltő tartózkodással — noha jogos feltevéssel — gondolunk Mózesre, úgy nem egyedül állunk; sőt nagyon is jó társaságban vagyunk, melyre restelkedés nélkül hivatkozhatunk. Már Eusebius és Hieronymus egyházatyák kardoskodtak amellett, hogy Mózes volt a betűvetés feltalálója, s a múlt század kimagasló protestáns teológusai: Hitzig, De Wette és Uhlemann német egyetemek katedráiról hirdették Mózes dicsőségét a betűvetés feltalálásának terén is. De még legujabban is, az orientális tudomány legelőkelőbb folyóiratában, a Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft múlt évi (1919.) folyamában olvashatjuk egy Lehmann-Haupt következő nyilatkozatát: «Es bedarf keiner weiteren Ausführung, wie sehr sich gerade die zweifellos historische Gestalt des Moses der mit der ägyptischen Priesterschaft in näheren Fühlung stand, für den Urheber dieser Erfindung geeignet würde.»

De félretéve minden feltevést, bizonyos az, hogy Kanaánban a honfoglaló héberék körében keletkezett az az írás, melyet a föníciaiak közvetítettek s a jelen művelődés alapjának tekinthetünk. A jelenkor tudományos kiválóságai: Bauer, Benzinger, Kahle, Kitte, és Leander (egyikük sem zsidó) archeologiai, epigraphiai, nyelvészeti és történelmi bizonyítékokra támaszkodva, hirdetik immár a kétségbevonhatatlan tény, hogy a mi betűvetésünk őse, az óhéber írás, autochton kanaáni eredetű s így a sémi faj azon ága, melyből a mai zsidóság hajtott ki, nem megvetendő tényezőt szolgáltatott az emberi művelődés kifejtéséhez. Talán fel tudott volna találni a latin faj is valamelyes írást, ha nem kapta volna már készen a hellénektől az óhéber betűket; tény az, hogy Európában a kultúra terjesztője a zsidók ősei által feltalált óhéber írás.

Bennünket, magyarokat, azonban e kérdés más oldalról is érdekel.

volt az ősmagyaroknak sajátos írása, melyet a honfoglalók még az őshazából hoztak s melyet az erdélyi székelyek rovásírása őrzött meg mai napig. Ezen rovásírás nemzeti jelentőségéről legkifejezettebben és legtanulságosabban írt Baranyai Decsi János 1598-ban Thelegdi Jánoshoz intézett levelében (kiadta Sebestyén

Gyula az Etnographia XV. évfolyamában), melyben következőket mondja: «Midőn nekem a minap a scytha ábécét átnyujtottad és megkérdezted, méltónak tartanám-e, hogy közzétedd, nemcsak ez ügyben kifejtett tiszteletreméltó törekvéseidet dicsértem, hanem azon munkálkodtam, hogy mihamar közrebocsásd és segítségemre is voltam ebben. Nem kétkedem ugyan, hogy sokak előtt kicsinyesnek és gyermekesnek látszik az időt ezen betűk terjesztésével és tanulásával töltöni: de mégis teljesen ellenkező véleményen vagyok és a dolgot méltónak tartom arra, hogy ne csak a mi népünk, hanem a külföldi nemzetek is megismerjék. Először is, mert ha bennünket minden egyéb okoskodás cserben hagyta, magukból ezen iratokból bizonyosan megállapíthatók, hogy a magyar nép sokkal régebbi és azon keletázsiai scytháktól származik, akikről azt olvassuk, hogy Cyrust, Dáriust és más igen nagy hatalmu uralkodókat is legyőztek.

(Vége következik.)

NAPTÁR.

Vasárnap, július 11. támuz 25., hétfő 26., kedd 27., szerda 28., csütörtök 29., péntek ab hó 1 (ujhold), szombat 2. — Heti szidra: Mátosz-ú-mászé (M. IV. 30. f. 2. v. — 36. f.). Háftoro: Simú dvár Hásém. (Jer. 2. f. 4. v. — 37 v.), — Szombat bejövetele: 8 ó. 40 p. Kimenetele: 9 ó. 20 p. — II. Perek.

Közgazdaság.

A Hazai Fatermelő Rt. igazgatósága megállapította az 1918—19. üzleti évre vonatkozó egyesített mérlegét, amely megfelelő leírás és tartalékolás után 8,046.672 korona nyereséggel zárult. Az igazgatóság a f. évi július 15-re egybehívott közgyűlésnek évi 75 korona, részvényenként tehát 150 korona osztalék kifizetését fogja javaslatba hozni. Ugyanezen közgyűlésen a jelenlegi 17,500.000 korona alaptőke 31.250 darab részvény kibocsátása által, 30,000.000 koronára fog emeltetni.

A Nemzeti Takarékpénztár és Bank R.-T. igazgatósága elhatározta, hogy a f. hó 10-ére összehívott rendkívüli közgyűlésen az alaptőkének tíz millió koronával 40 millió koronára leendő felemelését fogja indítványozni. Az alaptőkefelemelést a folyóüzlet állandó fejlődése és az intézet érdekkörébe tartozó vállalatok fokozott pénzszükségletének kielégítése teszi szükségessé. A kibocsátandó részvények elhelyezése a jelenlegi tőzsdei árfolyamnál magasabb áron garantálva van.

PÁLYÁZATOK.

A hódmezővásárhelyi izr. hitközségnél megüresedett jegyzői állásra ezennel pályázatot hirdetünk. A jegyzői állással a hitközségi és chevra-jegyzői, könyvelői, valamint a hivatalos időn belül esetleges megbízás útján teljesítendő kisegítő hitoktatási teendők ellátása van egybekötve. Az állással 7200 korona fizetés és a rendszeresített mellékjövedelem élvezete van megállapítva. Pályázhatnak oly magyar állampolgárok, kik a fentebbi teendők ellátására képességgel bírnak. Oly kántortanítók, kik zenei értelmiséggel bírnak, előnyben részesülnek. A kellően felszerelt, a kort, a családi állapotot, az eddigi működést igazoló okmányokkal ellátott és a belépés idejét jelző, a hódmezővásárhelyi izr. hitközség előjáróságához címzett pályázati kérvények legkésőbb f. évi július 15-ig nyújtandók be. Hódmezővásárhely, 1920 június 21. A hitközség előjárósága.

A hevesi kongr. izr. hitközség az első metsző-kántori állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak oly magyar honos egyének, kik három elismert rabbitól nyertek képesítést. Kort, képesítést, családi állapotot igazoló okmányok másolatával felszerelt kérvények f. évi augusztus hó 10-ig küldendők be alólírt elnökséghez. Megkiváncsoltatik, hogy az illető kellemes hanggal bírjon, sóchet ubódek vekoré és mohel legyen, kinek hatóro-ja van véset vécumesz hagiden-re és bal tókéá előnyben részesül. Próbaelőndásra csak meghívottak bocsájtatnak. Utiköltség csak a megválasztottnak térítetik meg. Az állás azonnal betöltendő. Fizetés megegyezes szerint. Kelt Hevesen, 1920 június 24. Dr. Szőke Ernő, hitk. elnök, Schwartz Simon, hitk. jegyző.

A szolnoki izr. hitközség másodkantor és karvezetői állásra ezennel pályázatot hirdet. Pályázótól megkívánatik, hogy vallásos és feddhetlen előéletű, zeneileg képzett, bass- vagy bariton-hangu baltefile, sóchet ubódek vekoré legyen. Képesítést, eddigi működést, életkort és családi állapotot feltüntető okmányokkal felszerelt kérvények f. évi augusztus hó 10. napjáig alulírott előjárósághoz küldendők. Fizetés és a szerződés egyéb feltételei megegyezés szerint. Az állás azonnal elfoglalható. Utiköltség csak a meghívottaknak térítettik meg. Szolnok, 1920 június 25. Dr. Kerényi Samu, hitk. elnök.

Az óbudai izr. hitközségnél kántor, illetve főkántor-helyettes-metsző (sóchet ubódek vekoré), továbbá énekkar-vezető, bassista és tenorista felvétetik.

A budafoki izr. hitközség előimádkozó, metsző és hitoktatói állásra pályázatot hirdet. Javadalmazás: 2400 korona évi fizetés, 3600 korona drágasági pótlék, szabad lakás és világítás, sechita és hitoktatási díjak és a szokásos mellékjövendelmek. Próbaelődásra csak a meghívottak bocsájtatnak. Meghívott Winternitz alelnöknél jelentkezzen. Utiköltségre csak a megválasztott tarthat igényt. Az elnökség.

A „Kattler Erzsébet“ imaház-egylet egy tórafelolvasásban is jártas jó előimádkozót keres állandó alkalmazásra. Továbbá egy segéd-előimádkozót a nagy ünnepekre. Bővebb értesítés Jósika-utca 4. a templomban este 8 és fél 9 óra között.

A jászárokszállási izr. népiskolánál üresedésben lévő tanítói állásra a hitközség iskolaszéke pályázatot hirdet. Javadalmazás a törvényes illetmények, a hitközség részéről eddig is folyósított drágasági pótlék és természetbeni lakás. A hiteles okmányokkal felszerelt folyamodványok, melyek a kommunizmus alatti működést is feltétlenül igazolják, legkésőbb f. évi július hó 25-ig az iskolaszéki elnökséghez nyújtandók be. Dr. Donáth Lipót, iskolaszéki elnök.

A csornai aut. orth. izr. hitközség nyugdíjazás folytán megüresedett sóchet-ubódek metsző-előimádkozói állásra pályázatot hirdet. Pályázótól megkívánatik a magyar honosság, vallásos előélet, 35 éven aluli kor, három elismert orth. rabbtól képesített, kellemes hangú előimádkozó és Bal-kóréh legyen. Javadalmazás megegyezés szerint. Pályázati kérvények a kor és családi állapot igazolásával alulírott elnökhöz f. évi július 15-ig küldendők. Próbaelődásra csak meghívottak bocsájtatnak. Csorna, 1920 június 20. Schlesinger József, hitk. elnök, Deutsch József, hitk. jegyző.

Az abádszalóki orth. izr. hitközség az üresedésben lévő elemi iskolai tanítói állásra pályázatot hirdet. Pályázni szándékozóknak oklevéllel és működési bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket a hitközség elnökéhez f. évi július 31-ig nyújtásuk be. Előnyben részesülnek, kik nyilvános iskolában már működtek és a zsidó tudományokban is jártassággal bírnak. Fizetés: 800 korona évi törzsfizetés, természetbeni lakás (3 szoba, konyha, mellékhelyiségek és kert) és a közokt. miniszter által megállapított pótlékok. A tízezer lakosú községben polg. iskolai magántanítással nagyobb mellékjövendelemre számíthat. Abádszalók, 1920 június 23. Dr. Franck Imre, elnök.

2 kántor (Bal Muszaf), esetleg kóruossal, 2 előimádkozó, kik egyszersmind bal kóré is, a nagy ünnepekre felvétetnek. Érdeklődni lehet a VII. Bethlen-téri templom-egyesület (VII., Bethlen-tér 2.) hivatalában d. u. 4-6 óra között.

A kiskunfélegyházi orth. izr. hitközség azonnali akceptálásra egy sóchet ubódek, báál kóré mumchó, jeré somájim és kiváló báál tefilló-t keres. Mohel előnyben részesül. Fizetés megegyezés szerint; természetbeni lakás, fél sechita az exportból is, a szokásos mellékjövendelemmel. Pályázatok a kor és családi viszonyok megjelölése mellett 3 elismert orth. rabbtól nyert kabbólósz vehatórász hauróó bizonyítványokkal felszerelve, Fisch Illés hitk. elnökhöz címzendők. Próbaelődásra csak meghívottak bocsájtatnak. Utazási költségek csak az akceptáltaknak térítettnek meg.

Talmud-Tóránk azonnali akceptálásra vándorkoszt mellett két melamedot keres. Egyiknek Chumes, Rási és Tnách, a másiknak Gemóro- és Tauszfausz-tanítást is vállalnia kell. Pályázatok a fizetési igények megjelölésével, bizonyítványokkal felszerelve, Weber Abrahám, Kiskunfélegyháza címre küldendők.

A kisvárdai aut. orth. izr. hitközség kántori állásra pályázatot hirdet. Pályázótól megkívánatik, hogy magyar honpolgár, szigoruan vallásos életű legyen. Pályázati kérvények a fizetési igény, eddigi működés, kor és családi állapot megjelölésével az alábbi címre küldendők. Próbaelődásra csak meghívottak bocsájtatnak és utiköltséget a megválasztottnak térítünk meg. Az állás lehetőleg f. évi augusztus hó 1-re töltendő be. Kisvárdá, 1920 június 24. Kain József, hitk. elnök, Schwarcz Jakab, hitk. jegyző.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Gazdaságban állást keres tartalékos főhadnagy, gazdász, aki gazdaságokat már önállóan vezetett. Címe: F e h é r Sándor, Pápa, Csatorna-utca 1. szám.

Sirokat jelölő ideiglenes márványlapok jutányosan kaphatók, míg a raktár tart. Eichbaum Mór, kőfaragó-mesternél, Lipótkörut 2. Telefon 46-74. Javításokat temetőbe elfogad.

Házvezetőnőt, szigoruan vallásost, keresek megszállott területre, négy gyermekes családhoz. Rosenfeld Bernátné, Jánoshalma.

Okleveles tanítónőt keresek három kis leányomhoz, aki elemi és polgári iskolákat vizsgáztatni tud; az illető intelligens, jó zsidónő legyen. Ajánlatokat bizonyítvánnyal kér Riesz Herman kereskedő, Tés, Veszprém megye.

Automobilvezetői állást keres 24 éves izr. érettségizett, jó megjelenésű, sofför-vizsgát tett fiatalember. Szives ajánlatokat „Tart. hadnagy“ jelígre a hirdetési osztályhoz VII., Kertés z-u. 16.

Izr. okl. tanítónő, férjzett, gyermeke nincs, állást keres mint. kisegítő tanítónő iskolához vagy polgári és reáliskolai csoporthoz. Tanít azonkívül franciát, németet, zongorát, kézimunkát legmagasabb kiképzésig. Hirschler Sománé okl. tanítónő, Sopron-Keresztur.

Férjhez adnám minden bájjal és kellemmel megáldott nagyon szép és végtelenül intelligens leányomat 100.000 korona hozománnyal 26-32 éves izr. uriemberhez. Leveleket „Házasság F. T.“ jelígre a hirdetési osztályhoz.

Jobb családbeli kávéház- és vendéglő-szakmában jártas szerény igényű 26 éves izr. fiatalember keres hozzáillő jobb családbeli urileányt, esetleg benősülne oly családba, hol e szakmában érvényesülhetne. Megkereséseket továbbítanak Snop és Deutsch fogtechnikusok, Szeged.

Nevelő-állást keres 22 éves okl. izr. tanító, ki már két évig nevelő állásban volt. Hegedűt is tanít. Schönberger Sándor, Szeged, Berlini-körut 3.

Benősülne uricsaládból való, otthon szerető, szolid 29 éves hivatalnok, egzisztenciát nyújtó üzletbe vagy hivatalba. Kimerítő levelek „Egyetértés“ jelígre a hirdetési osztályba.

Házikisasszony, izr., kerestetik azonnali belépésre gyermektelen földbirtokos családhoz, ki az összes háztartásbeli teendőkből segédkezik, főzéshez és varrásához is ért. Fizetés megegyezés szerint. Ajánlatokat küldjék „K. V.“ jelígre postarostante Celldömölk, Vas megye.

Menekült zsidó tűzértiszt, a nemzeti hadsereg volt tagja, gazdaságban vagy gyárban bármilyen állást elfogadna. Szives ajánlatokat „M. J.“ jelíge alatt a kiadóba.

Keresünk egy a háztartásban jártas izr. leányt vagy asszonyt. Aki varrni tud, előnyben részesül. Minthogy csak ketten vagyunk, az illető nálunk olyan bánásmódban részesül, mintha családtagunk lenne. Ajánlatokat kérünk „Dr. F., Cegléd, Erdő-utca 5“ küldeni.

Vidéki idősebb zsidó nő házvezetőnői állást keres vidéken. Cím a hirdetési osztálynál.

Házvezetőnő nagy gyakorlattal ajánlkozik. Házvezetőnők irodája, Rákóczi-ut 53.

Jobb izr. leány, főzésben segítő mindeneknek, kisebb családhoz azonnal felvétetik. Baraker, Hajós-utca 15.

Intelligens, jó megjelenésű önálló fővárosi kereskedő, nagykereskedésbe vagy vállalatba benősülne. „Ideális házasság“ jelígre a hirdetési osztályba.

Jó családból való vallásos, orth. nevelőnőt keresek három leányka (3-6 éves) mellé azonnali belépésre, ki németül perfekt beszél. Nyáron át pusztán tartózkodunk. Ajánlatok „S. P. Győr“ jelígre a hirdetési osztályhoz.

Megszállott területről menekült statisztikai rajzoló, tisztviselői állást keres. Grafikai munkát elvállal. Címe: G. H. Erzsébet-körut 44. III. em. 24.

Budapesti házak

vetel vagy eladásával kérem bizalommal hozzám fordulni.

BERGER JÓZSEF, Aréna-ut 64. szám. Telefon: József 14-24.